

LUNDS
UNIVERSITET

”De absolut flesta männen i vårt land är helt vanliga,
underbara grabbar”

- en feministisk undersökning av SD-kvinnors åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen

Ebba Carlson

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG31
Termin: Höstterminen 2016
Handledare: Andreas Tullberg & Frida Nilsson
Omfång: 10955 ord

Abstract

Mäns våld mot kvinnor är ett utbrett problem i vårt samhälle, där våld i hemmet av någon närstående är överrepresenterat. Denna problematik har blivit allt mer aktuell att diskutera på senare år inom samtliga politiska partier, såväl inom Sverigedemokraterna. Sverigedemokraternas kvinnoförbund har därför skapat ett "Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen".

Denna uppsats syftar till att kritiskt granska Sverigedemokraternas kvinnoförbunds åtgärdsprogram utifrån en feministisk teori. Detta åtgärdsprogram är framtaget av Sveriges enda nationalistiska parti varför en granskning utifrån ett feministiskt perspektiv är intressant att göra. Då det såväl i samhället som inom nationalismen finns patriarkala maktstrukturer har denna uppsats ämnat till att se var i åtgärdsprogrammet dessa patriarkala maktstrukturer framkommer som går att koppla till feministisk teori.

Uppsatsen har använt sig av feministisk kritik som metod med influenser av ideologikritik för att på så sätt belysa de latent delarna som finns i dokumentet. Den feministiska teorin är baserad på fem kvinnliga teoretiker som på olika sätt tar sig an feminismen.

Resultatet påvisar att flera maktstrukturer finns underliggande i åtgärdsprogrammet. Alla dessa går att koppla till patriarkala maktstrukturer samt till varandra då olika maktstrukturer går hand i hand för att upprätthålla det patriarkala samhället. Resultatet påvisar även att åtgärdsprogrammets förslag för att skapa trygghet dels innebär att skärpa asyllagar samt skärpa lagar om utvisning. Åtgärdsprogrammet används som en förlängning på Sverigedemokraternas främlingsfientliga politik vilket gör att åtgärdsprogrammet mer känns som ett sätt för Sverigedemokraternas kvinnoförbund och Sverigedemokraterna att förmedla sin bakåtsträvande och främlingsfientliga agenda än att skapa trygghet för kvinnor.

Nyckelord: mäns våld mot kvinnor, patriarkala maktstrukturer, maktstrukturer, feminism, nationalism, SD-kvinnor, Sverigedemokraterna.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
1.1	Syfte och frågeställning	3
1.2	Avgränsningar	4
1.3	Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen	4
2	Tidigare forskning	6
3	Feministisk Teori	8
3.1	Feminism	8
3.2	Val av teori samt avgränsningar	9
3.3	Feministiska teoretiker.....	9
4	Feministisk kritik som metod.....	12
5	Analys	15
5.1	Åtgärdsprogrammets uppbyggnad.....	15
5.2	Patriarkala maktstrukturer inom åtgärdsprogrammet.....	19
5.2.1	Socialt konstruerade strukturer	19
5.2.2	Heteronormen	21
5.2.3	Kvinnan som skyddsobjekt.....	22
5.2.4	Privata och publika sfären.....	23
5.2.5	Kontroll över kvinnans autonomi	26
5.2.6	Vi och dom.....	28
6	Åtgärdsprogrammet i kontext.....	32
6.1	Sverigedemokraternas situation.....	32
6.2	Samhällets situation	33
7	Resultat och sluddiskussion.....	35
7.1	Sluddiskussion.....	37
8	Framtida forskning.....	38
	Referenser	39

1 Inledning

Mäns våld mot kvinnor är ett utbrett problem i vårt samhälle. Våldet kan ta sig olika uttryck såsom fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld. Våldet sker på alla platser, av förövare med olika relationer till offren. Enlig BRÅ trygghetsundersökning som gjordes 2015 uppgav dock 45% av kvinnorna att våldet skedde av någon närstående och 51% av kvinnorna uppgav även att detta våld skedde i hemmet.¹

Mäns våld mot kvinnor har på senare år blivit en allt mer aktuell diskussionsfråga inom samtliga politiska partier i Sverige, inkluderat Sverigedemokraterna. Sverigedemokraternas kvinnoförbund, SD-kvinnor, skickade i samarbete med Sverigedemokraterna den 4 oktober 2016 in en motion till riksdagen rubricerad ”Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen”. Detta åtgärdsprogram ämnade öka tryggheten för kvinnor i Sverige då våld mot kvinnor är ett ”betydande jämställdhetsproblem som måste tas på största allvar.”²

SD-kvinnor är Sverigedemokraternas kvinnoförbund som bildades 2010. SD-kvinnor beskriver som sitt främsta uppdrag att arbeta för kvinnors inflytande såväl inom partiet som ute i samhället. Kvinnoförbundet finns till som en komplettering till Sverigedemokraterna genom att fördjupa, förtydliga samt vidareutveckla dess politik ur ett kvinnligt perspektiv. De arbetar främst med jämställdhetspolitik och familjepolitik med ett stort fokus på att åtgärda hedersproblematik.³ Deras ideologi är precis som Sverigedemokraternas, socialkonservativ med en nationalistisk grundsyn. Denna ideologi bygger delvis på nationalkonservatism där fokus ligger på nationella intressen och försvar av kulturell och etnisk identitet.⁴ Såväl som socialkonservatism där sociala frågor värderas högt som att försvara den traditionella kärnfamiljen, stabilitet i landet genom en begränsad invandring och att upprätta lag och ordning.⁵ Nationalismen är i sin struktur en mansdominerad ideologi med en nära relation till patriarkala strukturer.⁶

---

¹ BRÅ, Brottsförebyggande rådet. ”Våld i nära relationer” [hämtad 2016-12-04].

² Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 3.

³ SD-kvinnor.se. ”Om SD-kvinnor”. [hämtad 2016-12-13].

⁴ Mandal, V.C. 2007. *Dictionary Of Public Administration*. Sarup & Sons. sid. 306.

⁵ Wolfram Nordsieck. 2016. *Parties and Elections in Europe*. Ansvarig utgivare: Wolfram Nordsieck. [hämtad 2016-12-28].

⁶ Joane Nagel. 1998. ”Masculinity and Nationalism: Gender and Sexuality in the Making of Nations.” *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 21, No. 2, sid. 242-269. s. 249.

Patriarkatet är en term som ofta används inom olika feministiska teorier.⁷ Patriarkatet är den hierarki som råder i den sociala praktiken där mannen dominerar över kvinnan. Termens ursprungliga betydelse innebär att fadern styr, men den mer vedertagna betydelsen har blivit att patriarkatet representera mäns makt i allmänhet och inte faderns i synnerhet. Patriarkatet kan även innebära att män har makt över andra män, men feminismens fokus ligger vid att män dominerar över kvinnor.⁸ Kulturen och ideologin om den hegemoniska maskuliniteten går hand i hand med den ideologiska och hegemoniska nationalismen.⁹ Då det inom nationalismen finns patriarkala maktstrukturer kommer denna uppsats att undersöka var i Sverigedemokratiska kvinnoförbundets åtgärdsprogram dessa patriarkala maktstrukturer framkommer samt hur de går att koppla till feministisk teori.

Detta kvinnoförbund tillhör Sveriges enda nationalistiska parti varför en granskning utifrån ett feministiskt perspektiv är intressant att göra. Det är också viktigt ur ett människorättsperspektiv att kritiskt granska detta dokument som är tillgängligt för allmänheten och vars huvudsyfte är att hjälpa utsatta grupper i samhället.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att kritiskt granska Sverigedemokraternas kvinnoförbunds ”Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen” ur ett feministiskt perspektiv. Detta åtgärdsprogram har mig veterligen inte tidigare granskats kritiskt varför undersökningen också fyller en forskningslucka. Min utgångspunkt är att det finns många patriarkala maktstrukturer inom nationalismen. Då Sverigedemokraterna och SD-kvinnor är uttalade nationalister bör det finnas patriarkala maktstrukturer i SD-kvinnors ”Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen”.

Följande frågeställning ska besvaras:

- Var i åtgärdsprogrammet framkommer patriarkala maktstrukturer som går att koppla till feministisk teori?

---

⁷ Denise Thompson. 2001. *Radical feminism today*, Sage, London. s. 60.

⁸ Thompson. 2001. s. 59.

⁹ Nagel. 1998. s. 249.

1.2 Avgränsningar

Det fanns mycket material att hämta gällande diskurserna nationalism, feminism och genus. Detta underlättade men krävde att en avgränsning av materialet gjordes. Relationen mellan feminism och nationalism är ett stort forskningsämne, vilket resulterade till att just denna relation inte blev huvudfokus och valdes bort. Däremot är diskurserna var för sig användningsbara vid granskningen av ett nationalistiskt partis åtgärdsprogram som rör just kvinnor. Det material som kommer att användas i denna uppsats är en kombination av böcker, politiska program, studier samt avhandlingar.

1.3 Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen

Primärmaterialet i denna uppsats kommer vara SD-kvinnors ”Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen”¹⁰. Detta åtgärdsprogram är framarbetat genom ett samarbete mellan SD-kvinnor och Sverigedemokraterna. Åtgärdsprogrammet är en motion som riktar sig framförallt mot riksdagen då de har den avgörande makten att göra lagändringar. Detta åtgärdsprogram föreslår ett antal åtgärder som ska göras i svensk lagstiftning för att öka kvinnors trygghet i vardagen och minska våldet, vilket SD-kvinnor anser kommer ha en positiv inverkan på de jämställdhetsproblem som idag råder.

Åtgärdsprogrammet handlar delvis om lagreformer och delvis om praktiska åtgärder för att förändra läget så som det ser ut idag. Då SD-kvinnor är politiskt bundna med en stark nationalistisk ideologi är åtgärdsprogrammet per automatik färgad av detta, något som kan vara viktigt att ha med i beaktandet.

Åtgärdena kan sammanfattas som följande:¹¹

- En reformerad kontaktförbudslagstiftning
- Utökad trygghetsskapande bevakning och belysning på allmänna platser
- Åtgärder för en trygg taxinäring fri från kriminella förare
- Ett stärkt rättsligt skydd mot att utsättas för brott i arbetslivet
- Skärpta straff för typiska kvinnovåldsbrott

---

¹⁰ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”.

¹¹ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 3.

- Höjda och garanterade skadestånd till brottsoffer
- Specialinsatser mot kulturellt motiverat kvinnovåld som hedersförtryck

Valet att kritiskt granska SD-kvinnors åtgärdsprogram utifrån feministisk teori gjorde jag främst för att det var mig veterligen ett relativt obehandlat dokument då det skickades in som en motion till riksdagen 2016. Granskningen kommer då täcka den forskningslucka som finns gällande SD-kvinnors åtgärdsprogram. Valet berodde också en personlig nyfikenhet för de kvinnor som finns inom ett mansdominerat nationalistiskt parti.

2 Tidigare forskning

För att kunna analysera primärmaterialet krävs en inblick i vad nationalism innebär, vilken roll feminismen har i samhället, vilket relation det finns mellan nation och kön, vilka strukturer som vårt samhälle är byggt på samt vilken roll kvinnan har i nationsbyggandet. Alla dessa komponenter är viktiga för att kunna belysa var i åtgärdsprogrammet patriarkala maktstrukturer framkommer som går att koppla till feministisk teori.

Med hjälp av tidigare forskning har jag försökt täcka de olika komponenterna och hittade följande material som hjälp i denna uppsats;

Ernest Gellners bok ”*Nationalism*”¹² har tillämpats vid förståelsen av nationalism och dess betydelse i samhället. Gellner var en av de mest framstående filosoferna inom ämnet och har haft en stor inverkan på vår nutida uppfattning om nationalism. Gellners fokus inom nationalismen är kopplad till att det är specifika viktiga intellektuella personer som har varit grunden till nationalismens framväxt och reproduktion. Gellners tidigare forskning om nationalism kommer användas i syfte att belysa olika strukturer inom nationalismen som även går att hitta inom SD-kvinnor och deras åtgärdsprogram.

För en större inblick i feminismen som rörelse har boken ”*Feministiskt tänkande och sociologi*” tillämpats. Det är en antologi av Anna Hedenus, Sofia Björk och Oksana Shmulyar Gréen. Boken diskuterar olika feministiska teorier och dess betydelse för empirisk forskning. De vill påvisa den viktiga kopplingen mellan teori och forskning som feminismen utgör. Samtidigt vill de belysa problematiken med att feministisk teori oftast ses som ett smalt och avgränsat område som endast berör kvinnor. De problematiserar även uppfattningen om att feministisk teori skulle vara något ”nytt och modernt”. Detta är direkt felaktigt då exempelvis liberalistisk feminism går att härleda tillbaka till tidigt 1600-tal. När den feministiska teorin på detta sätt anses vara ”modern” osynliggörs den långa historia som ligger bakom den vilket leder till att teorin anses ha mindre betydelse för vårt samhälle idag.¹³

---

¹² Ernest Gellner. 1999. *Nationalism*. Nya Doxa: Nora.

¹³ Anna Hedenus, Sofia Björk & Oksana Shmulyar Gréen, (red.), 2015. *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund.

Kvinna till kvinna framställde tillsammans med Expo en studie vid namn ”*Folk, familj och fosterland - Nationalismens konsekvenser för jämställdhet*”¹⁴. Denna studie är intressant då det finns en feministisk synvinkel på nationalismen och hur nationalismen påverkar jämställdhetskampen som förs. Denna studie blir då en bra komplettering till Ernest Gellner som inte har samma metodologiska infallsvinkel på nationalismen. Studien menar att nationalismen bygger på tre grundpelare; folk, familj och fosterland. Den talar om den konservativa familjesynen som finns inom nationalismen och dess vikt inom en högerextrem ideologi. I denna studie presenteras kvinnans roll inom nationalismen där hon ses som både biologiskt ansvarig; genom att föda barn till nationen, samt socialt ansvarig; genom att föra vidare traditioner, moral och olika sedvänjor.

Nationellt råd för kvinnor lämnade år 2003 in rapporten ”Råd för Kvinnofrid till regeringen”.¹⁵ De hade då under 3 år sammanställt rapporten som belyser den problematik som finns gällande mäns våld mot kvinnor och den benägenhet som samhället har att förneka detta. Denna rapport skulle kunna jämföras med SD-kvinnors ”Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen” där de båda talar om våld som utförs mot kvinnor i olika situationer samt vilka åtgärder som skulle behöva tillämpas för att avskaffa detta våld. En viktig skillnad är dock att Nationellt råd för kvinnor utgår ifrån att det är viktigt att se på de maktförhållanden samt den maktobalans som finns mellan kvinnor och män i samhället och att denna maktobalans är det största hotet mot jämställdhet i dagens samhälle. Att denna skillnad finns mellan de olika åtgärdsprogrammen går att koppla till att Nationellt råd för kvinnors uppdrag var utfört av den socialdemokratiska regeringen som har en annan politisk ideologi än vad Sverigedemokraterna har.

---

¹⁴ Annika Hamrud & Christina Wassholm. 2014. Folk, familj och fosterland –Nationalismens konsekvenser för jämställdhet. *Kvinna till Kvinna & Expo*.

¹⁵ Nationellt råd för kvinnofrid. 2003.

3 Feministisk Teori

I följande avsnitt kommer val av teori att presenteras. Först kommer den feministiska rörelsen att diskuteras för en djupare förståelse i vilka splittringar som finns inom den samt varför dessa har uppstått. Därefter sker en reflektion av teorivalet samt en beskrivning på vilka avgränsningar som gjorts. Till sist kommer en presentation av de fem teoretikerna som utgör den feministiska teorin som kommer tillämpas i analysen.

3.1 Feminism

Feminismen kan uttryckas på flera olika sätt, så som genom politiska ideologier, organisering, kultur och vetenskapliga teoretiska perspektiv. Det finns många likheter inom feminismen men även stora skillnader. Likheten som är mest slående är att feminismen som –ism oftast handlar om att uppmärksamma kvinnans underordning gentemot mannen samt den gemensamma idén om att detta är fel och borde ändras. Sedan hur den här förändringen ska ske råder det delade åsikter om och dessa åsikter är de som främst splittrar feminismen. Feminismen har under åren kommit att förändras och utvecklats genom den politiska kvinnorörelsen vilket blir centralt för den feministiska teoribildningen som idag kallas feministisk teori.¹⁶

Feminister är inte en homogen grupp då de olika feministiska teorierna har skapats utifrån vilka frågor som drivits rent politiskt. Det brukar oftast pratas om olika ”feministiska vågor” som speglar samhällsutvecklingen vid olika tidpunkter. Första feministvågen kom i mitten av 1800-talet. Det var då fokus på kvinnans emancipation, rösträtt, arbete och rätten till att utbilda sig. I denna våg var det främst liberala och marxistiska idéer som präglade feminismen. Den andra vågen kom på 1960-1970-talet vilket var influerat av vänsterradikal samhällskritik. Under denna period utvecklades marxistisk feminism, radikal feminism, social feminism och svart feminism. Tredje vågen av feminism, 1990 och framåt, kritiserade människans fasta kategorier samt frågor om vilka erfarenheter som blev synliggjorda. Under denna period växte postkolonial feminism och queerfeminism fram.¹⁷

---

¹⁶ Björk & Hedenus. 2015. s. 30.

¹⁷ Björk & Hedenus. 2015. s. 30.

Genom förståelsen att de feministiska teorierna växte fram under olika tidpunkter och i olika politiska sammanhang blir det inte så förvånande att de väljer att fokusera på olika frågor och ger olika förklaringar till de företeelser som de studerar.

3.2 Val av teori samt avgränsningar

Valet av feministisk teori gjordes då det kändes intressant att analysera ett dokument som är framställt av kvinnor som väljer att inte kalla sig själva feminister. Då syftet inte är att se om SD-kvinnor är feministiska eller inte så kommer inte denna värdering att göras. Däremot kommer den feministiska teorin att tillämpas på så vis att de kommer hjälpa till att identifiera maktstrukturer i åtgärdsprogrammet. Teorin kommer även hjälpa till att besvara uppsatsens frågeställning. Då det inte ansågs relevant för min uppsats att kunna koppla maktstrukturerna inom åtgärdsprogrammet till särskilda inriktningar inom feminismen, så som liberal feminism, social feminism eller radikal feminism har detta inte varit i fokus. Detta är viktigt att poängtera då det i vanliga fall finns stora differenser inom feminismen. I uppsatsen kommer fem olika kvinnliga teoretiker att tillämpas som alla kommer utgöra en del av den feministiska teorin.

3.3 Feministiska teoretiker

Uppsatsens teoretiska utgångspunkt kommer vara baserad på fem kvinnliga teoretiker. Denise Thompson, Nira Yuval-Davis, Barbara Einhorn, Charlotte Tjornbjør och Dana R. Shugar. Anledningen till valet av fem olika teoretiker var för att jag ville ha en så bred syn på feminismen som möjligt. Då jag vid granskning av mitt primärmaterial kunde utläsa flera olika maktstrukturer ville jag kunna koppla dessa till den feministiska teorin, och då krävdes det ett brett spann inom feminismen. Jag ansåg även att kvinnliga teoretiker var mest lämpade gällande ett ämne som handlar om feminism och kvinnans roll i samhället.

Denise Thompson lanserade sin bok "*Radical Feminism Today*"¹⁸, 2001. Thompsons utgångspunkt innebär en kritisk blick mot att det sociala systemet är baserade på manlig dominans. Vidare väljer hon att avstå från att diskutera vem som är

---

¹⁸ Denise Thompson. 2001. *Radical feminism today*, Sage, London.

feminist och fokuserar istället på vad som är feminism och vad som inte är feminism. Enligt Thompson är feminism förståelsen av att vi lever i ett mansdominerat samhälle, men att det inte borde vara så och att detta måste åtgärdas. Hon menar på att samtidigt som feminismen synliggör den manliga dominansen vill feminismen utmana och förändra den. Genom diskussionen om manlig dominans och kvinnans försök att frigöra sig från denna resonerar Thompson även om uppkomsten av separatistiska forum inom feminismen. Thompson diskuterar även dikotomin mellan den privata och publika sfären där kvinnan placeras i den privata och mannen i den publika sfären.

Manlig dominans samt kvinnor och mäns positioner i samhället är något som även Nira Yuval-Davis diskuterar i sin bok *Gender & Nation*¹⁹ 1997. Hon tar upp olika föreställningar som finns för vad som är ”kvinnligt” och vad som är ”manligt” samt vilka positioner som kvinnor och män placeras i. Precis som Thompson lyfter Yuval-Davis även problematiken mellan privata och publika sfären. Yuval-Davis diskuterar relationen mellan kön och nation och påvisar den viktiga relationen som finns mellan dessa. Hon menar att en inte kan förstå det nationalistiska projektet utan att se på de könsordningar som finns i samhället, med fokus på den makt och de materiella resurser som det manliga könet besitter. Huvudfokus är kvinnans position, men hon hävdar även att det är omöjligt att prata om kvinnans position utan att prata om mannens position, dessa korresponderar med varandra. Yuval-Davis motsätter sig även de teoretiker som anser att det är mannen som reproducerar nationen och nationalismen, exempelvis Gellner. Hon menar på att kvinnan är hon som reproducerat nationen; biologiskt, socialt, kulturellt samt symboliskt.²⁰

Kvinnan som symbol för nationen är även något som Barbara Einhorn diskuterar i sin artikel ”*Links across difference: Gender, Ethnicity, and Nationalism*”²¹ som publicerades 1996. I denna artikel diskuterar hon hur kvinnan ofta agerar som symbol för nationen samt hur hon anses ansvarig för nationens biologiska, kulturella och sociala reproduktion. Einhorn diskuterar även det som hon kallar ”statsnationalism” där kvinnans sexualitet, fertilitet samt autonomi blir kontrollerad. Hon tar även upp frågan om nationalism och feminism kan samverka eller om de alltid måste vara

---

¹⁹ Nira Yuval-Davis. 1997. *Gender & Nation*. Sage Publications.

²⁰ Yuval-Davis. 1997. s. 2.

²¹ Barbara Einhorn. 1996. ”LINKS ACROSS DIFFERENCE Gender, Ethnicity, and Nationalism.” *Women's Studies International Forum*, Vol.19, Nos. 1/2, pp. 1-3.

varandras motsatser. Å ena sidan menar hon på att det finns kvinnor som har fått utbildning och politiska rättigheter just på grund utav hur de kämpade för att stärka nationens självständighet men å andra sidan kan konservativa nationalistiska projekt instrumentalisterna och objektifiera kvinnan och på så sätt frånta kvinnor deras politiska status som medborgare.

Charlotte Tornbjer publicerade sin avhandling ”*Den nationella modern- Moderskap i konstruktioner av svensk nationell gemenskap under 1900-talets första hälft*”²², 2002. Tornbjer har liknande uppfattningar som både Yuval-Davis och Einhorn angående att kvinnan används som en symbol för nationen. Tornbjer diskuterar och analyserar kopplingen mellan moderskapet och nationen samt nationalism. Detta beskrivs framförallt genom en svensk kontext under 1900-talets första hälft. Avhandlingens primära syfte är att analysera interaktionen mellan genuskonstruktioner och nationella föreställningar. Tornbjer, precis som Yuval-Davis, talar om vad som är ”kvinnligt” och vad som är ”manligt”. Hon menar på att det aktiva försvaret kopplas till manlighet medan skyddsobjektet kopplas till kvinnlighet.

Dana R. Shugar diskuterar relationen mellan feminism och separatism i sin bok ”*Sep-a-ra-tism and Women's Community*”²³ som lanserades 1995. Hon har varit en värdefull tillgång till den historiska förståelsen om kvinnans frigörelse, lesbianism samt lesbisk-feministisk teori under 1970-tal och tidigt 1980-tal. Shugar och Thompson har liknande värderingar gällande vilken vikt den separatistiska rörelsen hade inom feminismen och hur den sågs som revolutionerande för den sociala förändringen i samhället.

---

²² Charlotte Tornbjer. 2002. *Den nationella modern. Moderskap i konstruktioner av svensk nationell gemenskap under 1900-talets första hälft*, Lunds universitet, Studia historica Lundensia, Nordic Academic Press.

²³ Dana R. Shugar. 1995. *Separatism and Women's Community*. University of Nebraska Press, Lincoln.

4 Feministisk kritik som metod

Utgångspunkten samt uppsatsens fokus är feministisk kritik. Som metod kommer den däremot vara inspirerad av ideologikritik. Med det sagt kommer alltså inte fokus ligga på att kritisera ideologin utan delar från ideologikritik som metod kommer att tillämpas.

Den modifierade metoden är inspirerad av Sven-Eric Liedman och Ingemar Nilssons ideologikritik.²⁴ Jag har valt att tolka metoden som följande;

1. Tolkning av textens struktur

- a. Hur är texten strukturerad?

2. Begripliggör de latenta delarna

- a. Analysera texten utifrån teori för att få fram det dolda i texten

3. Beskriv kontexten för att fullborda begripliggörandet

- a. I vilka sammanhang är texten framtagen?
- b. Vilken påverkan har dessa sammanhang?

Vid första steget i metoden kommer textens struktur att granskas och analyseras. Detta för att se om dokumentets uppbyggnad har någon relevans för vad SD-kvinnor vill förmedla.

Vid det andra steget kommer feministisk teori att tillämpas. Vid analysen av mitt primärmaterial kommer jag utgå ifrån sex specifika teman i form av patriarkala maktstrukturer. Dessa är; social konstruerade strukturer, heteronormen, kvinnan som skyddsobjekt, privata och publika sfären, kontroll över kvinnans autonomi och vi och dom. Nedan kommer en kort förklaring varför just dessa teman i form av maktstrukturer är viktiga att undersöka när patriarkala maktstrukturer skall avtäckas.

Socialt konstruerade strukturer innebär att kvinnor och män tilldelas olika roller i samhället beroende på deras kön. De roller som män tilldelas anses vara överordnade de roller som kvinnor tilldelas. Genom att män i tidig ålder lär sig vara

---

²⁴ Sven-Eric Liedman & Ingemar Nilsson, (red.), 1989. *Om ideologi och ideologianalys: uppsatser och texter*. [2. uppl.], Institutionen för idé- och lärdomshistoria, Univ., Göteborg. s. 163.

maktbärare och kvinnor lär sig vara underordnade upprätthålls det patriarkala system vi lever i.

Heteronormen upprätthållandet könsroller i samhället och genom att inte utmana dessa utmanas inte heller uppfattningen vad som är ”manligt” och ”kvinnligt”. Genom heteronormen fortlever tankar om att manliga egenskaper prioriteras högre än kvinnliga och kvinnlig underordning gentemot mannen lever kvar vilket är en del av det patriarkala samhället.

Kvinnan som skyddsobjekt leder till att mannen tar sig friheten att ta hand om kvinnan vilket även det är en förlängning på kvinnlig underordning gentemot manlig dominans. Kvinnan blir ett objekt samt en symbol och fråntas sina rättigheter som individ. Objektifiering av kvinnan är en del av patriarkatet som är viktig att undersöka.

Den *privata och publika sfären* där kvinnan placeras i den privata och mannen i den publika är en relevant aspekt inom feminismen för att synliggöra patriarkatet. Den privata sfären tar inga politiska eller maktbärande beslut, utan det sker i den publika sfären där männen befinner sig. Genom att den privata sfären hålls privat så skapas en stor fara för kvinnorna, då just våld i hemmet är ett utbrett problem. Förståelsen av att kvinnan placeras i den privata sfären och på så sätt fråntas en maktposition i samhället är en del av patriarkatet.

Kontroll över kvinnans autonomi innebär exempelvis kontroll över hennes fertilitet, sexualitet, levnadsmönster och kläder. Genom att mannen tar sig friheten att kontrollera kvinnan så underordnas hon mannen, vilket är ännu en förlängning på patriarkatet.

Vi och dom är en maktstruktur som ämnar till att se över- och underordning i samhället. Denna över- och underordning är oftast kopplat till nationalism där det finns ett tydlig omhändertagande av det egna och en misstro mot de andra. Genom att undersöka denna maktstruktur i åtgärdsprogrammet kommer en förståelse av hur patriarkala maktstrukturer väljs att belysas samt uppmärksammas beroende på kultur och bakgrund.

Dessa patriarkala maktstrukturer som presenterats ovan kommer vidare i analysen härledas till den feministiska teorin. Då det andra steget i metoden går ut på att begripliggöra det latenta delarna i texten ses dessa patriarkala maktstrukturer som latenta delar då de inte är utskrivna i åtgärdsprogrammet.

Sista steget i metoden innebär att sätta den bearbetade texten, primärmaterialet, i kontext. Att beskriva kontexten är viktigt då primärmaterialet tappar sin innebörd om

den inte relateras till verkligheten. Detta kommer ske utifrån att studera vilken situation Sverigedemokraterna befinner sig i dagens Sverige samt studera vad som händer i samhället som gör det aktuellt med ett åtgärdsprogram. Denna metod innebär att både tolka den skrivna texten samtidigt som att se på det latent i texten, det bakomliggande som skapar texten. Det latent kan bestå av allt från tankar, normer och ideologier. Ideologikritik passade väl in med mitt syfte att kritiskt undersöka SD-kvinnor åtgärdsprogrammet samt frågeställningen att se vilka maktstrukturer som gömmer sig i dokumentet. Med inspiration av denna ideologikritik kan jag belysa delar i åtgärdsprogrammet med hjälp av feministisk teori, som annars skulle hamna i skymundan.²⁵

---

²⁵ Göran Bergström & Kristina Boréus, (red.). 2012. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund. s. 161.

5 Analys

I detta avsnitt kommer del ett och två av den modifierade versionen av ideologikritik att tillämpas tillsammans med den feministiska teorin. Först kommer åtgärdsprogrammets struktur att tolkas. Därefter kommer primärmaterialet att analyseras utifrån metodologiska teman i form av patriarkala maktstrukturer. Dessa kommer även kopplas till feministisk teori. Valet av just dessa patriarkala maktstrukturer gjordes då de kändes mest relevanta för primärmaterialet samt att teoretikerna på olika sätt diskuterade dem i sina texter. Åtgärdsprogrammet kommer att analyseras under dessa olika teman.

5.1 Åtgärdsprogrammets uppbyggnad

I detta avsnitt kommer första steget i metoden dvs. tolkning av textens struktur, att tillämpas. Då kommer ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen” att undersökas för att se om det finns några strukturella mönster i dokumentet som kan vara intressanta att belysa.

Åtgärdsprogrammet är ett dokument på 24 sidor. Det inleds med en sammanfattning i punktform av SD-kvinnors olika förslag för en tryggare vardag för kvinnor. Vid första anblicken ter sig dessa förslag okontroversiella. Detta är en del av den problematik som jag ser och en av anledningarna till att denna granskning bör göras, då varje politiskt dokument bör granskas mer djupgående än att endast läsas på ytan.

Dokumentet fortsätter med kort bakgrundsfakta under rubriken *Behovet av ett åtgärdsprogram*. Där talar SD-kvinnor om hur stolta vi borde vara över att Sverige har en lång historia av att värna om kvinnors trygghet och integritet och exemplifierar med Birger Jarl och hans 800-år gamla kvinnofridslagstiftning.²⁶ De tar däremot inte upp någonting om den långa kvinnokamp som har först, av framförallt kvinnor, för att nå den situation vi har idag. De talar inte heller om Sverige socialistiska historia där feminismen haft en stor påverkan. Att ett nationalistiskt parti väljer att avstå från att använda begreppet feminism i sitt åtgärdsprogram är inte förvånande, då dessa två - ismer ofta stått i konflikt till varandra. Avsaknaden av en feministisk analys blir tydligt i

---

²⁶ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 4.

nästa stycke i dokumentet *Kvinnovåld är en särskild och viktig fråga för jämställdhet*. En utgångspunkt är att det är män som utför våldet, men det begrepp som används är ”kvinnovåld” och inte ”mäns våld mot kvinnor”.²⁷ Begreppet ”mäns våld mot kvinnor” används för förståelsen att vi lever i ett samhälle där det råder en maktobalans mellan män och kvinnor. Begreppet finns till för att belysa denna obalans, peka ut förövaren samt för att på ett bättre sätt kunna vidta åtgärder. Det ställningstagande SD-kvinnor gör när de väljer att inte använda detta begrepp kan vara medvetet då diskussionen om könsmaktsordningen främst har ägt rum inom feminismens ramverk. Problematiken med att använda begreppet ”kvinnovåld” uppkommer då det låter som att det är kvinnorna som är orsaken till våldet. En jämförelse kan göras med begreppet ”mansvåld” som oftast innebär våld som män utför och inte våld som utförs mot män. Det blir därför lättare att feltolka begreppet ”kvinnovåld” och på så vis skuldbelägga kvinnorna. Detta specifikt då det är osanning att kvinnorna är orsaken eller bär skulden till mäns våld.²⁸

Efter att orsaker till våldet diskuterats fortsätter dokumentet med *Sverigedemokraternas åtgärder*. Dessa åtgärder är framförallt kopplade till statliga åtgärder. I början av denna del beskrivs åtgärder som ska ske i det privata rummet. Förslaget här är att det ska vara lättare för kvinnor att få kontaktförbud beviljat om de är utsatta för hot eller våld i nära relationer. Straffen ska även höjas om kontaktförbudet bryts.²⁹ Därefter går de över till trygghet i det offentliga rummet. Här tar de upp åtgärder så som mer närvarande polis på gatorna, bättre kameraövervakning på offentliga platser, mer belysning på mörka platser och säkrare taxinäring. Det offentliga rummet får ytterligare uppmärksamhet när de vidare diskuterar trygghet på arbetsplatser och strängare straff för allt slags våld mot kvinnor.³⁰

Det anmärkningsvärda här är att det privata rummet får lite utrymme jämfört med det offentliga rummet i åtgärdsprogrammet. Ett förslag handlar om det privata rummet och sex förslag handlar om det offentliga. Detta är anmärkningsvärt då statistik visar att det mesta våldet som rör kvinnor sker i det privata rummet, alltså i hemmet. Enlig BRÅ trygghetsundersökning som gjordes 2015 uppgav 45% av kvinnorna att

---

²⁷ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 5.

²⁸ Nationellt råd för kvinnofrid. ”Råd för kvinnofrid till regeringen”. 13 juni 2003. Stockholm. s. 10.

²⁹ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 8.

³⁰ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 9.

våldet skedde av någon närstående och 51% av kvinnorna uppgav även att detta våld skedde i hemmet.³¹ Åtgärdsprogrammet som fokuserar på kvinnors trygghet missar denna aspekt vilket går att koppla med nationalismen som ideologi. Inom nationalismen har ofta det privata ansetts vara privat och hemmet är familjens privata angelägenhet, därav mindre fokus i åtgärdsprogrammet.

Fortsättningsvis diskuterar dokumentet *Reparativa åtgärder*. Detta är ett relativt kort avsnitt där de dels föreslår höjda skadestånd till kvinnor som blivit utsatta för olika sorters våld, dels en statlig skadeståndsgaranti där staten går in och betalar den utsatta kvinnan och tar ansvar för att driva in dessa pengar från den skyldiga gärningsmannen. De ger även förslag med ökat stöd till landets kvinnojourer.³²

Det sista avsnittet i åtgärdsprogrammet handlar om *Hedersvåld och annat kulturellt motiverat våld*. Avsnittet börjar med en bakgrundsinformation till rubriken där SD-kvinnor belyser den invandring som skett till Sverige de senaste decennierna som de kallar ”mycket omfattande” och med inslag av ”många främmande kulturer”. SD-kvinnor drar sedan slutsatsen av detta kan vara en källa till kvinnovåld och annan allvarlig brottslighet. I detta stycke diskuteras ”annan allvarlig brottslighet”, något som inte nämnts i några av de andra avsnitten när de gäller förövare med svensk bakgrund.³³ Vidare diskuteras åtgärder som ska ske mot hedersrelaterat våld, våld som är inom det privata rummet. Dessa åtgärder involverar; fler jourer som kvinnor som utsatts för hedersrelaterat våld kan vända sig till, ökat stöd till tillfälliga särskilda satsningar som gjorts inom området samt dra ner stödet till religiösa samfund som lär ut hur kvinnan är underordnad mannen.³⁴ Efter dessa förslag diskuteras åtgärder som är kopplade till våld i det offentliga rummet. Det första förslaget handlar om utvisning där SD-kvinnor menar på att strängare utvisningsregler är en viktig pusselbit för att minska våldet inom kulturellt motiverat kvinnovåld. SD-kvinnor anser att ”många sexualbrott och överfallsvåldtäkter begås av utlänningar”. De anser därför att utvisning ska vara obligatorisk samt ske på livstid. Det ska även vara regel snarare än undantag för grova brott som sker mot kvinnor, då ”utlänningar” som utfört brotten helt enkelt har ”förbrukat sin rätt att vistas här”.³⁵ Det andra förslaget som ges mot kulturellt motiverat

---

³¹ BRÅ, Brottförebyggande rådet. ”Våld i nära relationer” [hämtad 2016-12-04].

³² Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 17.

³³ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 19.

³⁴ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 20.

³⁵ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 22.

kvinnovåld handlar om att höja giftermålsåldern till 24-år för giftermål utanför EU. Detta för att minska risken för tvångsäktenskap av unga samt försvåra giftermål som ett skäl till anhörighetsinvandring. De vill med denna nya lag snäva till befintliga lagar gällande uppehållstillstånd i Sverige.³⁶

Av olika aspekter blir det intressant att studera varför de valt att placera hedersrelaterat våld och migrationsfrågor längst bak i dokumentet samt hur det sker en språkskiftning i just detta avsnitt. Anledningen till vilken disposition av dokumentet de valt att göra går endast att spekulera om, med att det är genomtänkt är tydligt. Vid det här laget har väljaren redan läst 18 av dokumentets 24 sidor och börjar troligtvis tappa fokus. Då det hitintills har varit relativt okontroversiellt så har läsaren redan köpt de flesta förslag som lagts, därför finns det nu ingen anledning att vara misstänksam mot de resterande 6 sidorna. SD-kvinnor har redan nått ett antal personer som anser att åtgärdsprogrammet är bra och genomförbart. Detta gör att man som läsare inte problematiserar det faktum att SD-kvinnor på de sista sidorna i dokumentet dels byter språkbruk men även helt byter taktik för att stoppa våldet. När de talar om de gärningsmän som vi kan anta har svensk bakgrund så är lösningen till största del strängare straff men när det kommer till gärningsmän med utländsk bakgrund är det istället utvisning som är lösningen. På vilket sätt dessa personer ska bestraffas i sitt land står inte skrivet, det viktigaste är att de blir utvisade. Det är helt enkelt inte straff på lika premisser. Nästan obemärkt har de i ett åtgärdsprogram som ska vara för kvinnors trygghet, fått in migrationspolitisk där de talar om att skärpa lagarna gällande utvisning samt invandring.

Genom att endast granska åtgärdsprogrammets struktur gick det att utläsa ett antal intressanta men problematiska punkter som här nedan sammanfattas. SD-kvinnorna börjar åtgärdsprogrammet med de okontroversiella åtgärderna för att få med sig den stora massan. Fokus ligger på det offentliga rummet trots att flest våldsbrott sker i det privata. Andra brott än just våld mot kvinnor nämns så fort de pratar om förövare med icke-svensk bakgrund. Straffen blir på olika premisser när det gäller förövare från Sverige och förövare med invandrarbakgrund vilket tyder på att de gör skillnad på ”folk och folk”.

---

³⁶ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 22.

5.2 Patriarkala maktstrukturer inom åtgärdsprogrammet

I detta avsnitt kommer delarna av ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen” att brytas ner ytterligare med hjälp av feministiska teorier för att se vilka patriarkala maktstrukturer som ligger latenta i programmet.

5.2.1 Socialt konstruerade strukturer

På SD-kvinnors hemsida finns det en presentation av åtgärdsprogrammet som är värt att diskutera innan själva åtgärdsprogrammet i sig kommer att dissekeras. Detta då även presentationen till åtgärdsprogrammet är intressant att analysera utifrån feministiska teorier. Presentationen av ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen” skriver följande;

Från annat politiskt håll får vi ibland höra att lösningen ligger i genusvetenskap och genuspedagogik. Men vi SD-kvinnor tror inte att vi behöver omskola män för att skapa trygghet – de absolut flesta männen i vårt land är helt vanliga, underbara grabbar och inte våldtäktsmän i väntan på rätt offer.³⁷

I detta stycke menar SD-kvinnor att utbildning inte är lösningen då de flesta män är underbara grabbar och inte våldtäktsmän. Genom att argumentera på detta vis menar SD-kvinnor på att våldtäkt är ett individproblem, att det är individer som våldtar men att de flesta individer inte våldtar, då de är underbara grabbar. Feminismen motsätter sig detta starkt. Enligt feminismen handlar det inte om ett individproblem utan de ser istället på de strukturer som finns i samhället som leder till att män utför våld mot kvinnor. Feminismen menar att vi lever i ett patriarkalt samhälle vilket innebär manlig dominans över kvinnlig underordning.³⁸

Genom att SD-kvinnor förnekar utbildning av män som en lösning på problemen så är det ytterligare ett bevis på att de inte anser att män som grupp är ett problem, utan att det är andra problem i samhället som måste förändras. SD-kvinnor separerar samhället och könsroller, vilket enligt feminismen är omöjligt. Enligt

---

³⁷ SD-kvinnor.se. [hämtad 2016-12-07].

³⁸ Thompson. 2001. s. 8.

feminismen är de könsroller som män och kvinnor har en del av det strukturella problemet och den sociala konstruktionen som vi lever i, där män och kvinnor får olika roller som de måste uppfylla. Med detta sagt vill feminismen inte bortse från varje mans individuella ansvar. Manlig dominans som strukturellt problem rättfärdigar inte individers beteende utan belyser de olika beteenden som finns. Feminismen hävdar starkt att varje individ måste ta sitt ansvar för att inte upprätthålla sådana strukturer.³⁹

Den taktik som SD-kvinnor använder sig av här, att ta ett strukturellt problem och lägga det på individnivå är ett klassiskt sätt att argumentera på när det kommer till att förneka strukturer, eftersom argumentet i sig inte är felaktigt då de flesta män i vårt samhälle inte är våldtäktsmän. Men genom att uttala sig på detta vis upprätthålls strukturer i samhället som missgynnar kvinnan. Dels förbises manliga dominans som struktur och dels så upprätthålls ett språkbruk som antyder att våld mot kvinnor främst innebär våldtäkt, vilket är felaktigt.

Enligt feministiska teorier från olika skolor så är skillnaden mellan kvinnor och män inte biologiskt, utan socialt konstruerat.⁴⁰ Detta innebär att våldet som män utför inte är biologiskt kopplat utan ett inlärt beteende. Männerna lär sig i tidig ålder att de är maktbärare och kvinnor lär sig vara underordnade vilket är en del av det patriarkala systemet vi lever i.⁴¹ Detta motsätter sig Sverigedemokraterna då de i sin familjepolitik tydligt problematiserar läror som ”hävdar att den sexuella läggningen är en social konstruktion”.⁴² De hävdar även att det finns biologiska grundade skillnader mellan könen vilket de ser som helt naturligt.⁴³ Denna naturlighet kan vara ytterligare en grund till att de inte anser att männen behöver omskolas utan att det är upp till samhället att skydda kvinnorna. Genom att inte se könsroller som konstruerade utan istället som naturliga finns det helt enkelt ingen poäng med genusvetenskap och genuspedagogik.

SD-kvinnornas val av begreppet ”*vanliga grabbar*” blir även det problematiskt. Vilka är dessa vanliga grabbar? Som diskuterades under rubriken *åtgärdsprogrammet uppbyggnad* sker det mesta våldet i hemmet av någon närstående, personer som utåt sätt oftast uppför sig som ”vanliga grabbar”. Genom att måla upp en bild av att vanliga grabbar inte utför våld så missar SD-kvinnor det strukturella våldet

---

³⁹ Thompson. 2001. s. 9.

⁴⁰ Yuval-Davis. 1997. s. 7.

⁴¹ Nationellt råd för kvinnofrid. s. 10.

⁴² Sverigedemokraterna.se ”familjepolitik”. [hämtad 2016-12-19].

⁴³ Sverigedemokraterna.se. ”Jämställdhet”. [hämtad 2016-12-08].

som sker i hemmen. Våld i nära relationer är det vanligaste våldet och det utförs mot kvinnor och de som utför våldet är i många fall just de vanliga grabbarna.⁴⁴

5.2.2 Heteronormen

Heteronormen är en struktur som blivit omdiskuterad och kritiserad inom feminismen då upprätthållandet av heteronormen placerar kvinnor i underordnade positioner gentemot mannen. Denise Thompson menar på att genom heteronormer så utmanas inte maktstrukturer mellan könen och låter sig därför accepteras och fortleva. De roller som heteronormen placerar män och kvinnor i samt den hierarkin där mannen står över kvinnan, blir då sedd som den enda verkligheten.⁴⁵ Heteronormen innebär att en utgår ifrån att normen är att leva i ett heterosexuellt förhållande och att det är det normala och givna sättet att leva på.⁴⁶ Det finns en tydlig koppling mellan heteronormen och nationalismens tanke om kärnfamiljen. Den heterosexuella kärnfamiljen med traditionell fördelning är en grundpelare inom nationalismens idé om nationens fortlevnad, som bygger på heteronormen. Om den minsta enheten, familjen, blir hotad så hotas även nationen vilket gör att den konservativa familjesynen är en självklarhet inom högerextrem ideologi.⁴⁷ Detta är något som förekommer inom såväl Sverigedemokraterna som SD-kvinnor. I Sverigedemokraternas familjepolitik står det följande;

Vi är också av den uppfattningen att de manliga och kvinnliga egenskaperna i många fall kompletterar varandra och av bland annat den orsaken anser vi att alla barn bör ha rätt till både en mor och en far i sitt liv.⁴⁸

Det är tydligt i detta stycke att den heterosexuella kärnfamiljen är eftersträvansvärd och i deras familjepolitik talar de gott om kärnfamiljen och barnens rätt att växa upp med sin mamma och pappa. Det heteronormativa språket går även att utläsa i deras

---

⁴⁴ Nationellt råd för kvinnofrid. s. 10.

⁴⁵ Thompson. 2001. s. 13.

⁴⁶ *Nationalencyklopedin*, ”heteronorm”. [hämtad 2016-12-07].

⁴⁷ Hamrud & Wassholm. 2014. s. 4.

⁴⁸ Sverigedemokraterna.se. ”Familjepolitik”. [hämtad 2016-12-07].

åtgärdsprogram. Under rubriken ”kvinnovåldets sociala konsekvenser för jämställdheten” står det följande;

För det första undviker kvinnorna att gå till fots och försöker i stället cykla snabbt, åka kommunalt eller bli hämtade av sina män i bil.⁴⁹

Det går att läsa ut heteronormativa roller här, så som att kvinnan cyklar, vilket är feminint betingat medan mannen kör bil, vilket är maskulint betingat. De är även uttalat att det är en självklarhet att det är en kvinna och en man som lever i ett förhållande, istället för att använda en beteckning så som ”partner”. Genom upprätthållandet av heteronormen upprätthålls även könsroller i samhället, könsroller som delar in män och kvinnor i olika fack med olika egenskaper. Feminismen menar att genom heteronormer så fortlever tankar om vad som är ”kvinnligt” och ”manligt” där de manliga egenskaperna är högre prioriterade än de kvinnliga. Inom nationalismen innebär den kvinnliga rollen oftast en modersroll där kvinnans främsta uppgift blir att föda barn till nationen. Detta är något som är starkt kritiserat av feminister under lång tid, då kvinnans kropp utnyttjas till nationens fördel och kvinnan som individ blir förbisedd.⁵⁰ Upprätthållandet av könsroller är därför en förlängning på ett patriarkalt samhälle där kvinnan inte får bestämma över sin egen kropp och därför underordnas mannen.⁵¹

De bygger även upp ett scenario i stycket ovan där förövaren är någon galning som springer efter kvinnorna på gatorna, men som tidigare diskuterat är det högst sannolikt att mannen som är förövaren är han som hämtar i bilen då de flesta våldsbrott sker av en person som kvinnan har en relation med samt att det sker i hemmet, inte på gatorna av en galning.

5.2.3 Kvinnan som skyddsobjekt

Det heteronormativa språket som analyserades ovan går även här att koppla till den traditionella tanken om att mannen ska ta hand om kvinnan, ”hämtade av sina män i

---

⁴⁹ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 6.

⁵⁰ Yuval-Davis. 1997. s. 18.

⁵¹ Thompson. 2001. s. 64.

bil”, mannen kommer till undsättning när kvinnan är i nöd. Kvinnan som symbol har historiskt sett haft egenskaper så som respektabilitet, stabilitet, och en evig nationell kraft dock har hon alltid setts som tillbakablickande och passiv, alltså i behov av hjälp. Inom den feministiska teorin är kvinnan som skyddsobjekt ett brett forskningsområde. Charlotte Tjonberg menar på att det finns en nära koppling mellan just kvinnan i form av moderskap och nationen. Inom den militära diskursen så har själva försvaret alltid kodats manligt, medan skyddsobjektet är kodat kvinnligt.⁵² Kvinnan är en symbol för nationen och hon måste med alla medel skyddas. Vid analysen av åtgärdsprogrammet så ska kvinnan framförallt skyddas mot ”de andra”;

Genom att göra prövningen om utvisning obligatorisk och livstids utvisning till regel snarare än undantag för grova brott, ser vi till att grova brottslingar aldrig ges chansen att begå er än ett brott mot kvinnor i Sverige.⁵³

De anspelar här på att de utländska männen våldför sig på våra svenska kvinnor och att de svenska kvinnorna kommer skyddas om dessa män blir utvisade. När kvinnan placeras i en position där mannen ska skydda henne hamnar hon i en underordnad position gentemot mannen, där hon endast blir ett objekt som ska tas hand om. Detta speglar en makthierarki som finns i det patriarkala samhälle, där mannen anser sig ha makt över kvinnan och då tar sig friheten att ta på sig ansvaret att ta hand om henne. Vi lever i ett manssamhälle där personer som bär de värderingar och egenskaper som kan associeras med kontroll och maskulinitet har kontroll över de som associeras med ”typiska kvinnliga egenskaper.”⁵⁴

5.2.4 Privata och publika sfären

Diskussionen om den privata och publika sfären har länge varit aktuell inom den feministiska rörelsen. Detta då kvinnan allt för ofta blivit placerad i den privata sfären tillsammans med barnen där inga avgörande eller politiska beslut tas medan mannen blivit placerad i den publika sfären, den sfär där makten finns och beslut fattas. Det har

---

⁵² Tornbjer. 2002. s. 74.

⁵³ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 22.

⁵⁴ Hamrud & Wassholm. 2012. s. 10.

även länge funnits en åsikt om att det privata är privat, och det som sker där inte ska vara någon annans angelägenhet. Men då många våldsbrott skedde, och sker, i hemmen blev detta en fråga som feminismen tog ansvar för genom bland annat sloganen ”The personal is political”.⁵⁵

Inom Sverigedemokraterna finns det dock fortfarande en idé om att kvinnan tillhör den privata sfären. Detta är inget som är uttalat, men genom deras familjepolitik går det att läsa ut tendenser till denna idé. De föreslår exempelvis att vårdnadsbidraget ska höjas till 6000 kr istället för dagens 3000 kr för att uppmuntra föräldrarna att stanna hemma och ta hand om barnen.⁵⁶ Men forskning som gjorts på vårdnadsbidrag har visat att det främst är kvinnan som tar ut pengarna, vilket resulterar i att hon återigen kommer hamna i den privata sfären.⁵⁷ Ett annat exempel är att Sverigedemokraterna som enda parti föreslår frivillig sambeskattnings.⁵⁸ Detta skulle innebära att ett par gemensamt beskattar sina inkomster. Sambeskattnings avskaffades i Sverige 1971 av anledning att det begränsade kvinnors möjlighet att ta sig ut på arbetsmarknaden, ett återinförande av denna lag skulle då leda till att kvinnan återigen skulle hamna i hemmet dvs. i den privata sfären.⁵⁹

Även i åtgärdsprogrammet finns det tendenser som visar på att den privata sfären inte ses som lika angelägen som den publika. Detta är tydligt då förslag som rör åtgärder i den privata sfären är underrepresenterade. Huvudsakligen handlar åtgärder inom den privata sfären om kontaktförbudsreformer. Dels ska det bli lättare för utsatta kvinnor att få kontaktförbud utfärdat, dels ska hårdare straff tillämpas vid överträdelse av kontaktförbud.⁶⁰ Enligt åtgärdsprogrammet ska denna reform innebära

Ett förbud mot att besöka, ta kontakt med, förfölja och ibland även vistas på samma platser eller i samma bostad som en utsatt person.⁶¹

Detta är en åtgärd som syftar till ett förbud som sker när våldet redan är ett faktum, det finns däremot inga reflektioner i åtgärdsprogrammet som fokuserar på varför våld i den

---

⁵⁵ Thompson. 2001. s. 7.

⁵⁶ Sverigedemokraterna.se ”Vårdnadsbidraget”. [hämtad 2016-12-07].

⁵⁷ Hamrud & Wassholm. 2012. s. 33.

⁵⁸ Sverigedemokraterna.se ”familjepolitik”. [hämtad 2016-12-07].

⁵⁹ Hamrud & Wassholm. 2014. s. 33.

⁶⁰ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 8.

⁶¹ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 8.

privata sfären uppstår. SD-kvinnorna väljer här att inte fokusera på de strukturella problem som finns i samhället som leder till att våld i hemmet sker, så som patriarkala maktstrukturer där manlig dominans råder, detta är något som den feministiska teorin är kritisk emot. Feminismen har länge kämpat med att synliggöra dikotomin mellan privat och publik sfär och menar på att den privata sfären är den farligaste platsen som en kvinna kan befinna sig på och på så sätt behöver ett större fokus.⁶²

Det finns dock få tendenser som visar på att själva ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen” placerar kvinnorna i den privata sfären. Men med koppling till deras partipolitik samt den privata sfärens låga ambitionsnivå gällande åtgärder så visar det att SD-kvinnor och Sverigedemokraterna inte är särskilt angelägna om att förändra den rådande situationen som kvinnor befinner sig i.

Våldet i den publika sfären har betydligt fler åtgärder vilket visar på att den prioriteras högre. De åtgärder som ges har alla förstärkta statliga insatser som förslag;

Poliser ska vara betydligt mer närvarande.⁶³ Kameraövervakning med dess effektivitet gör att den enligt Sverigedemokraterna bör användas oftare för att öka tryggheten i det offentliga rummet.⁶⁴ Ny och effektivare belysning göra stor skillnad för hur kvinnor och andra utsatta grupper uppfattar det offentliga rummet.⁶⁵

Förutom dessa konkreta förslag som ges till ökad trygghet i den publika sfären är strängare straff något som de starkt representerar. SD-kvinnor menar att;

Genom skärpta straff vill vi markera en nolltolerans från samhällets sida mot kvinnovåld.⁶⁶

Alla dessa åtgärder kan var för sig vara effektiva, men när de granskas tillsammans så innebär detta ett samhälle som är allt mer statligt övervakat vilket går att koppla till ett nästintill totalitärt samhälle. Enligt Ernest Gellner är just förekomsten av en centraliserad stat en oerhört viktig del inom nationalismen och en del av den nationalistiska synen på världen. Inom nationalismen finns det en idé som innebär att

---

⁶² Yuval-Davis. 1997. s. 4.

⁶³ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 9.

⁶⁴ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 10.

⁶⁵ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 11.

⁶⁶ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 15.

”inget samhälle utan ordning, ingen ordning utan en ordningsmakt, ingen ordningsmakt utan vederbörliga organ (staten)”⁶⁷

5.2.5 Kontroll över kvinnans autonomi

En tydlig maktstruktur i samhället är att kontrollera kvinnans autonomi. Detta kan ske på olika vis, så som att kontrollera hennes sexualitet eller fertilitet. Att kontrollera exempelvis kvinnans barnafödande har varit en strategi inom just nationalismen. Enligt Yuval-Davis är kvinnans ”naturliga” roll inom nationalismen den barnafödande rollen, som på olika vis kan kontrolleras. Antingen genom att föda barn för nationens fortlevnad, eller genom att bli begränsad i sitt barnafödande då på grund av exempelvis överbefolkning. På olika sätt tas friheten att å ena sidan endast se kvinnan som ett objekt som reproducerar barn åt nationen och å andra sidan tas friheten att bestämma över hennes kropp.⁶⁸

I åtgärdsprogrammet går det att finna exempel på kontrollerandet av kvinnans autonomi. Där föreslås en lag som innebär att en 24-års regel ska införas vid giftermål utanför EU för att minska tvångsäktenskap;

Erfarenheterna från Danmarks nu mer än 10 år gamla reform visar att 24-årsregeln gav relativt snabb effekt. Den förändrade migrationen till Danmark på så sätt att giftermål minskade som skäl till anhöriginvandring bland mycket unga. Sverigedemokraterna anser därför att en 24-årsregel även bör införas i Sverige.⁶⁹

Förslaget talar om ”personer” med det är inte helt klart om lagen ska gälla även för män eller om det endast är kvinnan som ska bli begränsad till 24 år för giftermål. Genom att höja åldern för giftermål utanför EU och på så sätt minska tvångsäktenskap samt minska på anhörighetsinvandringen är något som feminismen påstår främst skulle drabba kvinnor. För det första tas ännu en del av kvinnans autonomi bort. Hennes makt att bestämma själv om hon vill gifta sig eller inte vid 18-års ålder försvinner. Det blir en förlängning på ännu ett sätt att kontrollera kvinnan och hennes levnadsmönster.⁷⁰

---

⁶⁷ Gellner. 1997. s. 24.

⁶⁸ Yuval-Davis. 1997. s. 26

⁶⁹ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen” s. 22.

⁷⁰ Einhorn. 1996. s.2.

För det andra är det kvinnor som oftast tjänar på anhörighetsinvandringen genom giftermål och begränsas denna möjlighet skulle kvinnan drabbas värst. Kvinnan är den som i störst utsträckning har användning av anhörighetsinvandring för att få asyl då hon tar störst personlig risk när hon flyr. Flykten för kvinnan innebär allt för ofta våldtäkt, misshandel och andra hemska och kränkande händelser. Eftersom kvinnan då är den som har störst ”nytta” av anhörighetsinvandringen och det är hon som har störst nytta av att kunna gifta sig för att få asyl skulle hon drabbas värst av begränsad anhörighetsinvandring. En lag som då skulle införas för att skydda kvinnor från bortgifte, kommer istället begränsa kvinnan på andra sätt så som att begränsa en av de få säkra vägarna som finns för att ta sig in till Sverige.⁷¹

Vidare diskuteras olika företeelser i samhället som SD-kvinnor vill ”sätta ner foten” mot;

Könssegregerad simundervisning i skolan, separata badtider för män och kvinnor i offentliga badhus, bärandet av heltäckande slöjor i skolan och på offentliga arbetsplatser.⁷²

Genom detta stycke visar SD-kvinnor tydligt sin ställning emot att olika separatistiska forum ska äga rum samt motsätter sig att kvinnor ska bära vissa plagg så som slöjan. De utgår ifrån att kvinnan själv inte valt att vistas i dessa forum eller bära dessa plagg utan att någon har tvingat dem till detta, de utgår ifrån att kvinnan är förtryckt. Här ser vi att kulturellt betingande företeelser, så som att bära slöja, anses vara förtryckande, de talar alltså här om ett patriarkat som tvingar kvinnor att bära slöja. Detta är första gången i åtgärdsprogrammet som SD-kvinnor på något vis hänvisar till patriarkatet, och detta då de talar om ”de andra”. De benämner en överordnad som de hänvisar till ”kultur” som bestämmer över kvinnors autonomi. Tidigare i åtgärdsprogrammet har inte denna slutsats gjorts av SD-kvinnorna. Detta kommer analyseras vidare i ”Vi och dom” avsnittet.

I utdraget från åtgärdsprogrammet ovan går det även att läsa in att SD-kvinnor ser kvinnan som en symbol för en kultur. Genom att motsätta sig att kvinnan ska bära slöja så säger de indirekt att kvinnan symboliserar en kultur som förtrycker kvinnor genom att tvinga henne bära vissa klädesplagg. Samtidigt som SD-kvinnor vill motsätta

---

⁷¹ Concord. 2016. ”Hur feministisk är Sveriges utrikespolitik?”. s. 24.

⁷² Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 20.

sig att någon tvingar kvinnor att bära vissa klädesplagg vill de själva tvinga kvinnor att de tar av sig slöjan eller tvinga henne att bada med män, trots att det finns kvinnor som självmant inte vill göra detta. Genom att förbjuda kvinnor att exempelvis bada med endast kvinnor eller bära slöja så fråntas kvinnornas autonomi. I vilket fall blir det ett tvingade och kontrollerande av den kvinnliga kroppen och hennes självbestämmande bli irrelevant i den bemärkelsen att andra ska bestämma vad som är bäst för henne.

Att kvinnan används för att reproducera kulturen är en utbred teori inom feminismen. Yuval-Davis menar att kvinnan används som ett kulturellt förkroppsligande av kollektivet, som bärare av kollektivets heder samt som deltagare av nationella och etniska konflikter. Alla dessa aspekter är vitala när det kommer till att analysera hur kvinnans position ser ut samt vid analysen av hur stater och samhällen i stort fungerar.⁷³

När SD-kvinnor motsätter sig separatistiska forum, så som könsseparerad simundervisning så kopplas könsseparatism till en kultur som inte är vår svenska, en kultur som separerar mellan könen. Inom feminismen är dock separatism inget nytt fenomen. I USA under 1970- och 1980-talet fanns det en stor separatistisk rörelse och separatism inom den lesbiska feministiska rörelsen har varit väl utbredd, detta var då inte kopplat till religion utan ansågs som kvinnans fria val.⁷⁴

5.2.6 Vi och dom

Inom nationalismen så finns det i de flesta kontexter ett utbrett ”vi och dom” tänkt. Detta brukar framförallt ge sig i uttryck genom värnandet av det egna och skepsisen mot de andra där ”de andra” anses vara ett hot mot jaget och den nationella identiteten.⁷⁵

I ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen” går det att utläsa ett ”vi och dom” tänk vilket inte är förvånande då Sverigedemokraterna är ett nationalistiskt parti. Men det som är intressant med ett ”vi och dom” tänk i denna uppsats, som ämnar till att belysa patriarkala maktstrukturer i dokumentet, är hur SD-kvinnors syn på just patriarkala maktstrukturer här skiftas. Inom Sverigedemokraterna och SD-kvinnor så talas det inte uttalat om något patriarkat, varken i deras partiprogram

---

⁷³ Yuval-Davis. 1993. s. 8.

⁷⁴ Shugar. 1995. s. xi.

⁷⁵ Hamrud & Wassholm. 2012. s. 4.

eller i åtgärdsprogrammet. Ingenstans går det att hitta att de anser att det finns patriarkala maktstrukturer i vårt svenska samhälle.

Även om de väljer att avstå från den terminologin i den svenska kontexten hänvisar de däremot till patriarkala maktstrukturer när de pratar om utländska kulturer. En kultur så som vår svenska (vi) utför inte våldet mot kvinnor som en del av vår kultur, utan att det är vissa män inom kulturen som gör det. Men när det kommer till andra kulturella grupper (dom) så är det kulturella strukturer (patriarkatet) som ligger bakom våldet. SD-kvinnor talar inte uttryckligen om patriarkatet gällande andra kulturer än den ”svenska” men de hänvisar åt faktorer som innebär detta. Så som att mannen/fadern styr i familjen, familjens makt över den enskilda individen och strukturer inom kulturen som leder till kvinnoförtryck. Det sker en skiftning i ton och innebörd när det kommer till sista avsnittet i åtgärdsprogrammet, *Hedersvåld och annat kulturellt motiverat våld*.

Det gäller familjer som utsätter döttrar för hot och våld om de begått ett brott mot familjens så kallade heder.⁷⁶

Tidigare har det våldet som män utför mot kvinnor varit individers våld och inget som tillhör vår svenska kultur. I detta stycke blir våldet istället något som är kulturellt betingat och som sker i en problematisk maktfördelning inom familjer. Våldet är en del av en struktur vilket det inte hänvisas till när de talar om svenska förövare. Men här hänvisas det till patriarkala maktstrukturer inom familjen. Fortsättningsvis diskuteras mångkultur som en källa till våld;

Tillsammans har de bildat en mångkultur som tyvärr kan vara en källa till kvinnovåld och annan allvarlig brottslighet.⁷⁷

I detta stycke är det tydligt att ”deras” kultur innebär ökat våld. Genom att i detta sammanhang för första gången ta upp ”annan allvarlig brottslighet” vill SD-kvinnor även hänvisa till att förutom våld mot kvinnor så är ”de andra” mer kriminella än ”vi” svenskar. SD-kvinnor avstår att dra kopplingen mellan patriarkala maktstrukturer och den svenska våldskulturen men väljer att göra denna koppling när de talar om

---

⁷⁶ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 19.

⁷⁷ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 19

”främmande kulturer”. Detta görs trots vetenskapen om det våld som svenska män utsätter kvinnor för varje dag, precis som BRÅ påvisat genom statistiska undersökningar där kvinnor i hemmet är överrepresenterade när det kommer till att vara utsatta för misshandel.⁷⁸

Vidare finns det en uppfattning inom SD-kvinnor att kvinnosynen är olika beroende vart en kommer ifrån;

Det handlar om människor med en helt annan kulturell kvinnosyn än den svenska som inte kan respektera kvinnors fysiska integritet.⁷⁹

Här talar SD-kvinnor om en homogen kulturell kvinnosyn som vi svenskar har, och att den skiljer sig från den kvinnosyn som andra kulturer har. De frånsäger helt det våld som svenska män utsätter kvinnor för varje dag.

Inom feminismen så finns det också ett homogent sätt att se på våldet då feminismen hänvisar till gruppen män. Oavsett vilket kultur som ligger bakom våldet, så är det män som grupp som står som ansvariga vilket i sin tur kopplas till patriarkatet. Män anser dig överordnade kvinnorna oavsett kultur.⁸⁰ Sverigedemokraterna byter däremot fokus från individ när de talar om svenska män till grupp och kultur när det kommer till utländska män.

Fortsättningsvis i åtgärdsprogrammet blir uppdelningen mellan människor från olika bakgrund allt mer tydligt;

Det är naturligtvis inte invandrade normmän eller andra liknande folk som står för denna nya kvinnosyn och detta fruktansvärda kvinnovåld.⁸¹

Här antas det att normmännen är som ”oss” svenskar, vi som inte har en kränkande kvinnosyn utan måste enbart få bukt på enskilda galningars våld mot kvinnor. Enligt SD-kvinnor står alltså den ”nya kvinnosynen” som innebär förtryck av kvinnor endast invandrare för. Det lyser igenom att det är det okända som skrämmer, det som vi inte vet hur vi ska hantera här i Sverige. Det okända kommer hit och våldför sig på våra

---

⁷⁸ BRÅ, Brottsförebyggande rådet. ”Våld och Misshandel” [hämtad 2016-12-04].

⁷⁹ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 21.

⁸⁰ Yuval-Davis. 1997. s. 5.

⁸¹ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 21.

kvinnor. Inom nationalismen finns det ett högt värderande av det egna och en utbred skepsis mot de andra som är främmande. De som är främmande kan variera från tid och plats, men gemensamt är att det ses som ett hot mot den nationella identiteten.⁸²

För att Sverigedemokraterna ska få så kallat ”bukta med invandrande män som utför våld” mot kvinnor är förslaget utvisning;

Sverigedemokraterna menar att bättre utvisningsregler är en viktig pusselbit för att minska kvinnovåldet riktat mot kvinnor såväl i det offentliga rummet som hedersrelaterat våld i nära relationer.⁸³

Så medan taktiken att minska våldet hos svenska män är mer kameraövervakning, upplysning av mörka gränder och strängare straff, är åtgärden för minskat våld av män från annat ursprung än svenskt, utvisning på livstid. Detta innebär att straffen inte är på lika villkor, utan är baserade på personen i frågas ursprung.

Enligt den feministiska teorin har konflikten mellan ”vi och dom” stora konsekvenser för kvinnan. Einhorn menar på att kvinnan i dessa sammanhang används i ett symboliskt syfte. Kvinnans kropp används som den symboliska markören som konflikten mellan ”vi och dom” har uppstått ifrån.⁸⁴ Detta går att applicera på åtgärdsprogrammet då kvinnan används som anledning till att lättare utvisa personer med invandrarbakgrund;

Om vi genom utvisningar minskar andelen av befolkningen som ägnar sig åt kulturellt motiverat kvinnovåld kommer också förekomsten av sådan brottslighet att minska.⁸⁵

Genom detta stycke blir kvinnans trygghet den sköld som Sverigedemokraterna kan gömma sig bakom när de talar om migrationspolitik. Det hela mynnar ut i att nationalismen utnyttjar kvinna i symboliskt syfte för att på ett obemärkt sätt föra fram sin ideologi och politik i samhället på ett neutraliserat sätt.

---

⁸² Hamrud & Wassholm. 2014. s. 4.

⁸³ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 22.

⁸⁴ Einhorn. 1996. s. 2.

⁸⁵ Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. s. 22.

6 Åtgärdsprogrammet i kontext

I detta avsnitt kommer metodens sista steg att tillämpas, att *beskriva kontexten för att fullborda begripliggörandet*. Som tidigare nämnt är detta relevant då åtgärdsprogrammets kontext spelar roll vid granskningen av dokumentet samt att dokumentet tappar sin innebörd om den inte relateras till verkligheten. I detta avsnitt kommer istället åtgärdsprogrammet i sin helhet att sättas i kontext. Detta kommer ske genom två aspekter, dels studera vilken situation Sverigedemokraterna befinner sig i dagens Sverige samt studera vad som händer i samhället som gör det aktuellt med ett åtgärdsprogram. Genom dessa två infallsvinklar kommer åtgärdsprogrammets kontext att belysas samt se vilket relevans kontexten har i detta sammanhang.

6.1 Sverigedemokraternas situation

Sverigedemokraterna är Sveriges tredje största parti och på den senaste SIFO undersökningen, november 2016, hamnade de på 15,8% av rösterna. Men fördelningen mellan könen är markant inom partiet. Enligt samma undersökning är Sverigedemokraternas stöd som allra starkast bland manliga pensionärer, 65 år och äldre där de nu når 25% av sina väljare.⁸⁶ Kvinnorna har länge varit underrepresenterade bland partiets väljare. Utan att ha kvinnorna på sin sida kommer Sverigedemokraterna ha det svårt att bli Sveriges största parti, vilket kan vara en anledning till att detta åtgärdsprogram lanserades nu. Det är val om två år i Sverige, vilket innebär att valkampanjerna så sakta börjar redan nu. Det är viktigt och taktiskt att vara ute i god tid då åtgärdsprogrammet på så sätt kan bli etablerat och omdiskuterat i samhället. Ett etablerat åtgärdsprogram som når ut till den stora massan kan då locka fler kvinnliga väljare.

Sverigedemokraterna har varit i blåsväder när det kommer till vilken plats kvinnorna får i partiet, både rent politiskt men även vilken slags kvinnosyn som partiet står för. Genom att skapa ett ”Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen” så visar Sverigedemokraterna delvis att deras kvinnoförbund är aktiva och har ett politiskt

---

⁸⁶ Toivo Sjören. ”Väljarbarometern i November 2016”, *Kantar Sifo*, [hämtad 2016-12-09].

inflytande samtidigt som de tydligt tar ställning för kvinnan och hennes rättigheter, något som Sverigedemokraterna historiskt sett knappt gjort. Enligt Expo fanns det ingen skymt av jämställdhetspolitik fram tills 2012, då Sverigedemokraterna inträdde i riksdagen för första gången.⁸⁷

Genom att sätta Sverigedemokraterna och SD-kvinnor i kontext till deras politiska bakgrund gällande jämställdhetspolitik samt se hur deras politiska ställning i samhället ser ut idag blir det lättare att förstå varför de valde att göra ett åtgärdsprogram för kvinnor just nu. Men vilka faktorer i samhället, alltså vilka yttre faktorer, påverkade detta val? Detta ska vi diskutera i nästa stycke.

6.2 Samhällets situation

Om vi nu sätter åtgärdsprogrammet i kontext till verkligheten, hur ser samhället ut och på vilket sätt påverkar det valet som Sverigedemokraterna och SD-kvinnor tog för att göra åtgärdsprogrammet? Jag är här medveten om att det finns andra faktorer som påverkat deras val av skapandet av ett åtgärdsprogram, men nedan kommer några viktiga händelser som kan ha haft betydelse för deras val.

2015 skedde en stor flyktingström till Sverige. Enligt Migrationsverket sökte nästan 163 000 människor asyl och totalt var det cirka 109 000 människor som fick uppehållstillstånd av olika skäl, dock var de flesta av dessa tillstånd tidsbegränsade.⁸⁸ Denna flyktingvåg satte Sverige på sin spets samtidigt som missnöjet var stort bland många i invånare. Många ansåg att regeringen inte klarat av att hantera den flyktingsituation som rådde och råder. Detta var dock något som gynnade Sverigedemokraterna, som i månt och mycket är ett missnöjesparti. Från november 2014 till november 2015 ökade sverigedemokraterna från 12.1 % till 17.6 % enligt Sifos valundersökningar.⁸⁹

Samtidigt som flyktingsituationen var ett faktum var 2015 och 2016 även år där våld mot kvinnor präglade det mediala rampljuset. Stora händelser så som ovanligt många anmälda sexuella trakasserier i Köln under nyårsnatten 2015/2016, sexuella

---

⁸⁷ Ulrika Lindén & Anna-Sofia Quandt. "Striden om SD:s kvinnoförbund", *Expo*. 2014-01-29. Ansvarig utgivare: Daniel Poohl. [hämtad 2016-12-09].

⁸⁸ Migrationsverket.se. "Nästan 163 000 människor sökte asyl i Sverige 2015". 2016-01-01. [hämtad 2016-12-09].

⁸⁹ Toivo Sjören. "Väljarbarometern", *Kantar Sifo*, [hämtad 2016-12-12].

trakasserier och våldtäkter på festivaler runt om i Sverige samt sexuella trakasserier på asylboenden skapade stor oro i samhället. Detta var något som Sverigedemokraterna och andra nationalistiska samt rasistiska organisationer använde till sin fördel. I flera tidningar som sympatiserar med Sverigedemokraterna så som "Avpixlat" och "Fria tider" var de snabba med att skylla dessa trakasserier på män med utländsk bakgrund. Fria Tider skriver den 20 augusti 2016 "*Samtliga tafsare på We are Sthlm hade utländsk härkomst.*"⁹⁰

Genom att belysa samhällliga kontexten som berört flyktingpolitiken samt händelser som berört kvinnor på olika vis under 2015 och 2016, leder till ytterligare en förklaring till varför Sverigedemokraterna och SD-kvinnor valt att genomföra detta åtgärdsprogram just nu. Det är taktiskt rent politisk att lansera ett sådant dokument efter de händelser som skett de senaste åren. Genom åtgärdsprogrammet kan de både visa att de står upp för kvinnors trygghet i "tider som dessa" och att de är aktiva i kvinnofrågor. Samtidigt blir deras migrationspolitik en del av åtgärdsprogrammet, då de väljer att skylla mycket av den våldsproblematik som skett på grupper med invandrarbakgrund och använder sig av åtgärdsprogrammet för att tydliggöra detta.

---

⁹⁰ Mattias Albinsson. "Samtliga tafsare på We are Sthlm hade utländsk härkomst". *Fria Tider*. 2016-08-20. [hämtad 2016-12-09].

7 Resultat och slutdiskussion

Min utgångspunkt är att det finns många patriarkala maktstrukturer inom nationalismen och analysen av åtgärdsprogrammet visar att detta stämmer. Efter att ha analyserat ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen” med en feministisk teori har jag synliggjort var i åtgärdsprogrammet det gick att finna patriarkala maktstrukturer. Jag kunde även se att alla dessa gick att koppla till feministisk teori.

Genom följande metodologiska teman; socialt konstruerade strukturer, heteronormer, kvinnan som skyddsobjekt, privata och publika sfären, kontroll över kvinnans autonomi samt vi och dom går även att koppla till varandra. Detta då olika maktstrukturer går hand i hand för att upprätthålla det patriarkala samhället. Feminismen talar om de socialt konstruerade strukturerna i samhället som Sverigedemokraterna motsätter sig. De anser istället att skillnaden mellan kvinnor och män är biologiskt betingade. Genom detta så upprätthålls olika könsroller som kvinnor och män måste uppfylla. Vidare går det att koppla till det heteronormativa språket som även det upprätthåller olika könsroller i samhället genom att tala om egenskaper som är typiskt ”kvinnliga” och ”manliga”, där de manliga egenskaperna värderas högre. Det heteronormativa språket går i sin tur hand i hand med tanken om kvinnan som skyddsobjekt, där mannen ska ta hand om samt skydda kvinnan. Kvinnan hamnar då i en underordnad position gentemot mannen. Vidare så finns det tydliga kopplingar mellan kvinna som en del av den privata sfären och kvinnan som skyddsobjekt. Genom att placera henne i den privata sfären, där inga avgörande eller politiska beslut tas, behöver hon på så sätt inte utsättas för någon fara. Hon blir med andra ord även här ”skyddad” som det objekt hon anses vara. Genom att placera henne i hemmet och agera som barnafödande för nationen så fräntas även en del av hennes autonomi. Tanken om kvinnans som barnafödande för nationen går även att koppla till ”kvinnliga” egenskaper som går att hitta inom det heteronormativa språket. Till sist, som en hinna över allt, kommer vi till SD-kvinnors ovilja att se patriarkala maktstrukturer inom den svenska kulturen men viljan att se patriarkala maktstrukturer inom andra kulturer. Patriarkala maktstrukturer som enligt feminismen går att finna i alla ovanstående maktstrukturer och inte endast i vi och dom. Detta resultat var det som främst stack ut vid analysen av åtgärdsprogrammet. SD-kvinnor använder åtgärdsprogrammet som en förlängning på främlingsfientliga åsikter vilket gör att kvinnan ännu en gång används i ett symboliskt syfte så partiet på ett neutralt sätt ska kunna framföra sin politik.

Analysen påvisar även att åtgärdsprogrammets förslag för att skapa trygghet för kvinnor dels innebär en skärpning av asyllagar, så som begränsning av invandring genom giftermål. Dels skärpta lagar om utvisning, så som att göra utvisning obligatorisk och livstids utvisning till regel snarare än undantag vid grova brott. Detta gör att åtgärdsprogrammet framstår som ett sätt för SD-kvinnor och Sverigedemokraterna att förmedla sin bakåtsträvande och främlingsfientliga agenda. Det finns ett likhetstecken mellan deras syn på kvinnors trygghet och deras syn på skärpta asyllagar. De själva påstår att de är socialkonservativa nationalister, men efter att ha undersökt åtgärdsprogrammet så har jag uppfattningen att de är mer främlingsfientliga än socialkonservativa. För mig finns det ett likhetstecken mellan deras syn på kvinnors trygghet och min syn på främlingsfientlighet. SD-kvinnors förslag på åtgärder markerar tydligt att de gör skillnad mellan människor med olika bakgrund, och att straffen ska vara olika beroende på vilken bakgrund personen i fråga har. Exempelvis är invandrande norrmän inte ett problem i samhället då de anser att de är mer som svenskar. Om norrmän begår ett brott är inte straffet utvisning, utan fängelse eller böter. När de däremot talar de om förövare med bakgrund i mellanöstern, Syd- och Östasien samt Nordafrika är det livstids utvisning som gäller.

Analysens resultat i koppling till den kontext som Sverigedemokraterna befinner sig i rent politiskt och hur samhället ser ut i stort, gör mig övertygad om att SD-kvinnor och Sverigedemokraten har mer än kvinnans trygghet som mål med detta åtgärdsprogram. Partiet har blivit kritiserat för sin dåliga kvinnoyn samtidigt som samhället fått utstå fler våldsbrott mot kvinnor vilket gör att det är taktiskt av Sverigedemokraterna att lansera ett åtgärdsprogram just nu. Samhällskontexten påvisar att utländska män, vid tillfällen, fått stå till svars för alla mäns beteenden. Detta exemplifieras i analysen med den Sverigedemokratiska sympatisören Fria Tidens artikel; *”Samtliga tafsare på We are Sthlm hade utländsk härkomst”*. Detta ger en förklaring på varför även åtgärdsprogrammet väljer att skylla många våldsbrott på utländska män. Det är återkommande inom partiet att skuldbelägga ”de andra” och rentvå ”sina egna” från ansvaret.

Med detta sagt menar jag inte att SD-kvinnor inte vill försäkra kvinnor om en trygg vardag. Jag är övertygad om att även SD-kvinnor drömmer om en värld fri från mäns våld mot kvinnor. Men genom ett upprätthållande av heteronormativa strukturer, en ovilja att se feminismens inverkan på samhället, åsikter om vilka könsroller män och kvinnor ska ha, vilken plats kvinnan ska ha i samhället samt främlingsfientliga åsikter

som delar upp människor utefter bakgrund så upprätthåller detta åtgärdsprogram maktstrukturer som stjälp, mer än hjälper, kvinnans trygghet i vardagen. Genom min analys kan jag se att de patriarkala maktstrukturerna är djupt rotade inom nationalismen vilket tydligt syns i ”Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen”. Jag anser att kvinnan i detta fall främst har varit en täckmantel för att deras främlingsfientliga politik ska nå ut till allmänheten. Åtgärdsprogrammet har använts som en förlängning på deras nationalistiska, men kanske framförallt främlingsfientliga, politik.

7.1 Slutdiskussion

När jag valde detta ämne gick jag in med inställningen att patriarkala maktstrukturer är något som finns inom nationalismen och på så sätt borde även olika maktstrukturer uppstå inom ett åtgärdsprogram som är framarbetat av ett nationalistiskt parti. Genom en feministisk teori var det intressant att undersöka ett åtgärdsprogram som är skapat av ett kvinnoförbund som tydligt uttrycker att de bortser från patriarkala maktstrukturer.

Analysen visar att det finns maktstrukturer gömda i språket och bakom åtgärderna som går att koppla till patriarkala maktstrukturer. Detta påvisar att de patriarkala maktstrukturerna är väl utbredda inom såväl åtgärdsprogrammet som inom nationalismen.

Jag anser att det är viktigt att kritiskt granska alla politiska dokument som berör olika grupper i samhället, i detta fall kvinnor som är utsatta för mäns våld. Jag valde att fokusera på vilka maktstrukturer som fanns i SD-kvinnornas åtgärdsprogram istället för att granska om de är främlingsfientliga, vilket är det mest vanliga när det gäller Sverigedemokraterna. Hade jag valt den utgångspunkten hade andra delar i åtgärdsprogrammet förtydligats vilket även det skulle vara intressant. Trots att detta inte var mitt fokus var det svårt att undvika att dra sådana paralleller då det enligt mig fanns dolda främlingsfientliga åsikter på flera ställen i åtgärdsprogrammet.

Genom min granskning av åtgärdsprogrammet kan en nu se vilka tydliga maktstrukturer som finns inom Sverigedemokraterna vilket är viktigt att uppmärksamma då detta partiet växer varje år. Denna typ av granskning har en samhällsrelevans som innebär att upplysa allmänheten om vad Sverigedemokraterna faktiskt står för. Då ingen mig veterligen tidigare har undersökt åtgärdsprogrammet så kommer denna uppsats att täppa igen en del av den forskningslucka som finns gällande patriarkala maktstrukturer inom nationalismen. Uppsatsen har också vidgat forskningen

när det kommer till kvinnans position inom Sverigedemokraterna och den tydliga kopplingen mellan kvinnans roll och nationalismen.

8 Framtida forskning

För framtida forskning hade det varit intressant att granska andra partiers åtgärdsprogram som rör kvinnors rättigheter och kunna göra jämförande studier mellan de olika kvinnoförbunden. Då tänker jag framförallt på de partier som har kvinnors rättigheter högt på sin politiska agenda. Dessa partier skulle kunna vara Vänsterpartiet och Feministiskt Initiativ. Vilka maktstrukturer finns det inom dessa partier som öppet säger sig vara feministiska? Kan det vara så att även partier som synliggör de patriarkala maktstrukturerna omedvetet är påverkade av dem såsom SD-kvinnorna är?

Referenser

- Albinsson, Mattias. "Samtliga tafsare på We are Sthlm hade utländsk härkomst". *Fria Tider*. 2016-08-20. [hämtad 2016-12-09]. <http://www.friatider.se/samtliga-tafsare-pa-we-are-sthlm-var-invandrare>.
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.). 2012. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund.
- BRÅ, Brottsförebyggande rådet. "Våld i nära relationer" [hämtad 2016-12-04] <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/vald-i-nara-relationer.html>.
- BRÅ, Brottsförebyggande rådet. "Våld och Misshandel" [hämtad 2016-12-04] <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/vald-och-misshandel.html>.
- Concord. "Hur feministisk är Sveriges utrikespolitik?". 2016. www.concord.se.
- Einhorn, Barbara. 1996. "LINKS ACROSS DIFFERENCE Gender, Ethnicity, and Nationalism." *Women's Studies International Forum*, Vol.19, Nos. 1/2, pp. 1-3.
- Gellner, Ernest. 1999. *Nationalism*. Nya Doxa: Nora.
- Hamrud, Annika & Wassholm, Christina. 2014. Folk, familj och fosterland – Nationalismens konsekvenser för jämställdhet. *Kvinna till Kvinna & Expo*. http://expo.se/www/download/140513_folk_familj_fosterland_slutversion_webb.pdf
- Haslanger, Sally. "Gender and race; What are they? What do we want them to be?" *Noûs*, 2000, vol. 34, nr. 1, s. 31-55.
- Hedenus, Anna, Björk, Sofia & Shmulyar Gréen, Oksana (red.), 2015. *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund.
- Liedman, Sven-Eric & Nilsson, Ingemar (red.), *Om ideologi och ideologianalys: uppsatser och texter*. 1989 [2. uppl.], Institutionen för idé- och lärdomshistoria, Univ., Göteborg.
- Lindén, Ulrika, Quandel, Anna-Sofia. "Striden om SD:s kvinnoförbund", *Expo*. 2014-01-29. Ansvarig utgivare: Daniel Poohl. [hämtad 2016-12-09]. http://expo.se/2014/striden-om-sds-kvinnoforbund_6368.html
- Migrationsverket.se. "Nästan 163 000 människor sökte asyl i Sverige 2015". 2016-01-01. [hämtad 2016-12-09]. <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2016/2016-01-01-Nastan-163-000-manniskor-sokte-asyl-i-Sverige-2015.html>.
- Nationalencyklopedin*, "heteronorm". [hämtad 2016-12-07] <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/heteronorm>

Nagel, Joane. 1998. "Masculinity and Nationalism: Gender and Sexuality in the Making of Nations." *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 21, No. 2, sid. 242-269.

Nationellt råd för kvinnofrid. "Råd för kvinnofrid till regeringen". 13 juni 2003. Stockholm.

Nordsieck, Wolfram. Parties and Elections in Europe. 2016. Ansvarig utgivare: Wolfram Nordsieck. [hämtad 2016-12-28]. <http://www.parties-and-elections.eu/content.html>.

SD-kvinnor.se. [hämtad 2016-12-07]. <http://sdkvinnor.se>.

SD-kvinnor.se "Om SD-kvinnor" [hämtad 2016-12-13]. <http://sdkvinnor.se/om-sd-kvinnor/>.

Shugar, Dana R. *Separatism and Women's Community*, 1995. University of Nebraska Press, Lincoln.

Sjörén, Toivo. "Väljarbarometern", *Kantar Sifo*, [hämtad 2016-12-12]. https://tns-sifo.se/sites/default/files/reports/documents/valjarbarometer_november.pdf

Sjörén, Toivo. "Väljarbarometern i November 2016", *Kantar Sifo*, [hämtad 2016-12-09]. <https://tns-sifo.se/rapporter-undersokningar/valjarbarometern-november-2016>.

Sverigedemokraterna.se. [hämtad 2016-12-07]. <https://sd.se/var-politik/jamstalldhetspolitik/>

Sverigedemokraternas kvinnoförbund. 2016. "Åtgärdsprogrammet för kvinnors trygghet i vardagen".

Thompson, Denise. 2001. *Radical feminism today*, Sage, London,

Tornbjer, Charlotte. 2002. *Den nationella modern. Moderskap i konstruktioner av svensk nationell gemenskap under 1900-talets första hälft*, Lunds universitet, Studia historica Lundensia, Nordic Academic Press.

Yuval-Davis, Nira. 1997. *Gender & Nation*. Sage Publications.

Yuval-Davis, Nira. 1993. "Women, Ethnicity and Empowerment". *Working Paper Series No. 151*.